

УДК 351.77:614.2

Рокунець-Сорочан О.М., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування**Науковий керівник: Матвєєнко І.В., к.держ.упр., доцент***(Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна)***РОЛЬ ПАРТНЕРСТВА ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ У СФЕРІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Просування рівності в охороні здоров'я визначається як глобальний пріоритет у сфері громадського здоров'я. У зарубіжних науково-прикладних дослідженнях зазначається, що це вимагає уваги до структурних детермінант дисбалансу здоров'я та влади. Однією з ефективних стратегій є організація громади, що дозволяє об'єднувати спільні зусилля та протистояти ризикам та кризовим явищам різного характеру. Зроблено наголос, що успішна реалізація ініціатив у сфері рівності охорони здоров'я можлива завдяки тісній взаємодії державних, некомерційних та наукових організацій з громадськими рухами. Таке партнерство сприяє: підвищенню обізнаності щодо проблем нерівності; розвитку спільних стратегій подолання бар'єрів; мобілізації ресурсів для підтримки ініціатив; посиленню легітимності заходів у сфері громадського здоров'я [2].

Громада має значний потенціал у досягненні рівності в охороні здоров'я. До основних підходів, що використовуються у співпраці з державним сектором, належать: залучення громадян до розробки політик у сфері охорони здоров'я; створення платформ для діалогу між владою та громадою; впровадження громадських консультацій та моніторингу політик; підвищення рівня громадської участі через освітні програми [2].

Попри потенційні переваги, співпраця державних органів та громадських організацій стикається з певними викликами: бюрократичні перепони та недостатня гнучкість державних структур; відмінності у підходах до вирішення проблем; обмеженість фінансових та людських ресурсів; недостатній рівень довіри між громадськими рухами та державою. Водночас перспективи для розвитку державно-громадської взаємодії є значними. Покращення нормативно-правової бази, посилення міжсекторальної співпраці та впровадження інноваційних методів громадського залучення можуть сприяти ефективнішому вирішенню питань рівності в охороні здоров'я [2].

Організація громади та застосування відповідних методів у партнерстві з державними інституціями є перспективним напрямом у просуванні рівності в охороні здоров'я. Співпраця між урядом та громадськими організаціями дозволяє досягати стійких змін та формувати політики, орієнтовані на реальні потреби населення. Успішна державно-громадська взаємодія потребує адаптації стратегій, підвищення інституційної спроможності та залучення широкого кола зацікавлених сторін [2].

Політики багатьох держав світу сприяють співпраці між організаціями охорони здоров'я та іншими секторами задля покращення здоров'я населення. Втім, визначення реального впливу таких партнерств, у науковому вимірі залишається не в повній мірі дослідженим. Зарубіжні дослідники зосереджують наукові розвідки на аналізі різноманітних форм міжсекторальної співпраці у сфері охорони здоров'я. Визначено декілька ключових факторів, що впливають на ефективність партнерств, які згруповані у п'ять категорій: мотивація та мета; відносини та культура; ресурси та можливості; управління та лідерство; зовнішні та внутрішні фактори впливу [1].

Зарубіжні науковці зазначають, що міжсекторальна співпраця може сприяти покращенню здоров'я населення, але на практиці бракує достовірних доказів щодо її ефективності в різних вимірах. Очікувані вигоди можуть бути складними для досягнення, важкими для вимірювання та переоціненими політиками. Успішність таких

ініціатив значною мірою залежить від макрорівневого політичного та економічного контексту, а також від загальної системи факторів, що формують здоров'я населення [1].

Державно-громадська взаємодія у сфері охорони здоров'я відіграє ключову роль у забезпеченні доступності, якості та ефективності медичних послуг. Вона сприяє більш гнучкому реагуванню на потреби населення, мобілізації додаткових ресурсів і підвищенню рівня довіри до системи охорони здоров'я. Неурядові організації (далі – НУО) відіграють важливу роль у суспільстві, виконуючи культурні, соціальні, благодійні та спеціалізовані функції. Завдяки високому рівню відповідальності перед громадою вони активно беруть участь у вирішенні нагальних проблем суспільства, зокрема у сфері охорони здоров'я. В умовах недостатності фінансових і людських ресурсів державного сектору, НУО стають ключовими партнерами уряду в забезпеченні медичних послуг для населення, особливо для вразливих груп [3].

Основні аспекти такої взаємодії включають [3]:

- розподіл відповідальності – уряд визначає політику, регулює діяльність та фінансує сферу охорони здоров'я, а НУО можуть доповнювати державні послуги, особливо вразливим групам населення;

- підвищення доступності медичних послуг – завдяки співпраці з НУО розширюється спектр послуг, особливо в регіонах із недостатнім медичним забезпеченням;

- інновації та гнучкість – НУО можуть впроваджувати нові підходи до надання медичної допомоги, які урядові структури не завжди можуть швидко адаптувати;

- залучення додаткових ресурсів – партнерство з громадськими організаціями сприяє залученню благодійних фондів, міжнародної допомоги та волонтерських ініціатив;

- підвищення прозорості та підзвітності – участь громадськості в ухваленні рішень сприяє відкритості процесів у сфері охорони здоров'я та врахуванню реальних потреб населення [3].

Проте, така взаємодія стикається з викликами, зокрема, недостатнім фінансуванням, бюрократичними бар'єрами, низьким рівнем довіри між сторонами та відсутністю чітких механізмів координації. Для її покращення необхідні нормативно-правові зміни, створення механізмів стабільного фінансування та розвиток інституційної спроможності громадських організацій [3]. Для подолання зазначених викликів необхідно розробити ефективні механізми взаємодії між державним сектором та НУО. До основних шляхів покращення співпраці належать: прощення адміністративних процедур для полегшення доступу НУО до державних ресурсів; зміцнення фінансової підтримки шляхом створення механізмів стабільного фінансування; посилення правового регулювання для визначення чітких правил співпраці; залучення громадськості до процесу прийняття рішень, що підвищить рівень довіри між сторонами; розвиток механізмів моніторингу та оцінки ефективності спільних програм у сфері охорони здоров'я [3].

Отже, партнерство держави та громадськості у сфері охорони здоров'я є ключовим інструментом забезпечення рівності, доступності та ефективності медичних послуг. Незважаючи на виклики, такі як бюрократичні бар'єри, фінансові обмеження та низький рівень довіри, співпраця держави з громадськими організаціями сприяє мобілізації ресурсів, впровадженню інновацій та посиленню прозорості.

Перелік посилань

1. Alderwick, H., Hutchings, A., Briggs, A. Et al. (2021). The impacts of collaboration between local health care and non-health care organizations and factors shaping how they work: a systematic review of reviews. *BMC Public Health*. 753. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12889-021-10630-1>

2. Jimenez, C., Heller, J.C. (2025). Community organizing and public health: a rapid review. *BMC Public Health*. 669. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12889-025-21303-8>

3. Rajabi, M., Ebrahimi, P., Aryankhesal A. (2021). Collaboration between the government and nongovernmental organizations in providing health-care services: A systematic review of challenges. *Journal of Education and Health Promotion*. 10. DOI: https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_1312_20